

Antwoorden op de schriftelijke vragen van het lid Vergeer (SP) van de Tweede Kamer der Staten-Generaal aan de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw Van der Laan (ingezonden d.d. 25 oktober 2004 kenmerk 2040502290).

Vraag 1

Was u reeds op de hoogte van de door verschillende uitgeverijen gesignaleerde tendens tot nivellering?

Antwoord 1

Ja, ik was ervan op de hoogte dat diverse partijen en personen binnen en buiten het boekenvak deze tendens tot nivellering signaleren. Eveneens is het mij bekend dat anderen van mening zijn dat een dergelijke verschraving sterk overdreven wordt. Beide geluiden dateren niet van vandaag of gisteren. Nog weer anderen vinden dat er weliswaar sprake is van een zekere sanering van bibliotheekcollecties en terughoudendheid bij de aanschaf van relatief onpopulaire titels, maar verdedigen dit beleid met het argument dat boeken die op de plank blijven staan alleen maar (publiek) geld kosten en dat het interbibliothecair leenverkeer het mogelijk maakt vrijwel ieder verzoek tot uitlending te realiseren. Ik kan mij – in beginsel – vinden in deze laatste redenering; zie ook mijn antwoord op vraag 4.

Vraag 2

Bent u van mening dat het repertoire aan uitgaven dat getracht wordt met de vaste boekenprijs veilig te stellen ook onderdeel van het pluriforme aanbod van een bibliotheek dient te zijn?

Antwoord 2

Nee, niet in de causale zin zoals in uw vraag aangegeven. Het generieke instrument van de vaste boekenprijs heeft tot doel voorwaarden te scheppen voor een breed en divers aanbod van boeken via een fijnmazig netwerk van boekhandels met een ruim assortiment. Ook de openbare bibliotheek heeft baat bij deze infrastructuur met een rijk boekenaanbod. De bibliotheeksector en boekenbranche acht ik complementair. Mijn verantwoordelijkheid inzake de openbare bibliotheken betreft uitsluitend het stelsel als geheel. Aan die zogenoemde stelselverantwoordelijkheid geef ik invulling via de Vereniging van Openbare Bibliotheken waaraan de uitvoering van de stelseltaken is opgedragen. Voorts voer ik uit hoofde van mijn generieke stelselverantwoordelijkheid overleg met mijn bestuurlijke partners IPO en VNG over de bibliotheekvernieuwing. Noch met de uitgave en distributie van individuele boektitels noch met het collectiebeleid van de openbare bibliotheken heb ik rechtstreekse bemoeienis.

Vraag 3

Deelt u de mening dat het koppelen van de gemeentelijke subsidies aan uitleencijfers zal leiden tot een éézijdige focus op het populaire boek? Zo ja, wat gaat u daaraan doen? Zo neen, waarom niet?

Antwoord 3

Van de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) heb ik vernomen dat deze situatie zich in ons land niet voordoet. Er is bij de bepaling van de subsidie, aldus de VOB, altijd sprake van een combinatie van parameters; naast uitleencijfers wordt er ook rekening gehouden met bezoekers- en ledenaantallen, dienstverlening aan scholen en andere instellingen, de informatiefunctie en dergelijke. In het kader van de bibliotheekvernieuwing zet ik mij overigens in voor de totstandkoming van een naar type bibliotheek gedifferentieerde normering van de gewenste breedte en diepte van collecties.

Vraag 4

Deelt u de mening dat de bibliotheken steeds meer een netwerk vormen en dat een boek eenvoudig besteld kan worden? Zo ja, bent u van mening dat een boek nog altijd eenvoudig besteld kan worden nu sinds dit jaar de bijdrage van de klant per besteld boek €3,- tot € 6,- bedraagt?

Antwoord 4

De openbare bibliotheken werken inderdaad steeds meer samen. Onder de impuls van technologische mogelijkheden vindt er meer en meer afstemming plaats tussen de bibliotheken, ook ten aanzien van het collectiebeleid. De bibliotheekgebruikers in het hele land kunnen hierdoor gebruik maken van de gezamenlijke collecties van de openbare bibliotheken. Dit leidt tot een optimalisering van het publieksbereik van de met publieke middelen bekostigde bibliotheekmaterialen. Ook biedt het de

bibliotheken de mogelijkheid meer te doen met dezelfde middelen. Ik juich deze ontwikkelingen toe. Voor het tweede deel van deze vraag verwijs ik naar mijn antwoord op vraag 5.

Vraag 5

Kunt u een overzicht geven van de door bibliotheken gehanteerde tarieven voor het bestellen van een boek, binnen en buiten de eigen regio? Heeft u een verklaring voor die verschillen en hoe oordeelt u over de verschillen?

Antwoord 5

Lokale tarieven, dat wil zeggen voor aanvragen vanuit een filiaal aan de centrale bibliotheek in dezelfde gemeente, zijn nihil of bedrag ca. € 1,50. Provinciale tarieven variëren per provincie van nihil tot €4,40. Bibliotheken met een wetenschappelijke steunfunctie en sommige provinciale bibliotheekcentrales lenen kosteloos uit aan de openbare bibliotheken in eigen regio. Ook is er variatie per materiaalsoort: audiovisueel materiaal is vaak duurder vanwege het verrekenende leenrecht. Indien het gevraagde materiaal niet via de eigen provincie kan worden geleverd, vindt de aanvraag plaats via de Nederlandse Centrale Catalogus (NCC) die de collecties van de universiteitsbibliotheken en de Koninklijke Bibliotheken ontsluit. De hiermee gepaard gaande kosten bedragen €6,-. Dit komt slechts incidenteel voor.

Sinds jaar en dag vragen de bibliotheken een vergoeding in de kosten voor aanvragen van materiaal dat van elders moet komen. De variatie in tarieven kent verschillende oorzaken. Zo verschilt per provincie, die verantwoordelijk is voor het interbibliothecair leenverkeer, de subsidie voor de bibliotheekvoorziening. Daarnaast ontstaan er verschillen door variabel lokaal en provinciaal bibliotheekbeleid: niet altijd worden de kosten doorberekend aan de eindgebruiker. Verder wordt het leenrecht soms wel en soms niet verwerkt in de tarieven. Het NCC-tarief is wel landelijk bepaald. Op grond van de cijfers van het interbibliothecair leenverkeer kan ik vooralsnog niet concluderen dat de tarieven bezwaarlijk zijn voor de eindgebruiker. Verder ben ik van mening dat de variatie in de tarieven, die grotendeels het gevolg is van de decentrale organisatie van de bibliotheeksector in ons land, niet erg groot is. De verwachting is overigens dat de tarieven als gevolg van het digitale leenverkeer in toenemende mate zullen uniformeren. De ontwikkeling hiervan wordt door mij gestimuleerd via het project Landelijk Lenen.